

ВЕРБАЛЬНІ ОСОБЛИВОСТІ КОМПЛІМЕНТУ В СУЧАСНІЙ АНГЛОМОВНІЙ ФАТИЧНІЙ МЕТАКОМУНІКАЦІЇ

Шкіль І.

(Сумський державний університет)

Науковий керівник – канд. філол. наук, доцент Косенко Ю. В.

Актуальність теми зумовлена тенденцією в сучасному мовознавстві до пізнання складної природи людського спілкування, в якому мова є важливим засобом соціальної взаємодії, що дозволяє людям впливати на розумову та практичну діяльність один одного. Про соціокультурну значимість компліменту як однієї з основних людських потреб свідчить увага, що приділяється вказаному явищу представниками різних дисциплін, у тому числі лінгвістики. Така увага закономірна, бо комплімент – одна з найбільш розповсюджених стратегій впливу на адресата, на стосунки, погляди та поведінку людей, зняття взаємодії, більш гармонійної, погодженої, продуктивної й ефективної.

Комплімент — важлива складова мовленнєвої поведінки представників англomовної та української культури. Комплімент впливає як на характер міжособистісних стосунків комунікантів, так і на успішність комунікації в цілому. Комплімент — це простий, але потужний засіб, що допомагає встановлювати добрі стосунки з іншими людьми. Компліменти кажуть з різних причин, але всі вони зазвичай приносять задоволення і піднімають нашу самооцінку. Наша симпатія до людини, як правило, починається з того, що вона уміло підкреслила якусь нашу гідність [2, 10]. Комплімент розглядається як одна з численних мовленнєвих тактик, з метою встановлення контакту і підтримання доброзичливих стосунків [1, 36]. За класифікацією мовленнєвих актів комплімент входить до класу експресивів і належить до неінформативних мовленнєвих дій, тож має регулятивний, індексальний та емоційно-оцінювальний зміст. Як мовленнєвий акт, комплімент характеризується іллокутивною силою та перлокутивним впливом на співрозмовника і може виражатися як вербально так і невербально.

Мовленнєва дія, в силу її спрямованості на якісно різні (мовленнєві і немовленнєві) комунікативні цілі, являє собою складну єдність іллокутивного акту, перлокутивного акту і соціальної дії. Іллокутивний акт є вираженням повністю відкритих намірів мовця, що має розпізнати адресат. Суть перлокутивного акту полягає у запланованій зміні психічного стану адресата. Соціальна дія в нашому розумінні — це цілеспрямований процес управління поведінкою адресата. Основною іллокутивною ціллю компліменту є повідомлення не про те, як мовець оцінює адресата, а про те, які почуття та емоції він відчуває у зв'язку з позитивною оцінкою, тобто

ця ціль полягає у вираженні позитивного психологічного, чи так званого інтенційного стану мовця, репрезентативний зміст якого складає позитивна оцінка. Так, вимовляючи висловлювання *“Ви гарно виглядаєте”* з іллокутивною силою компліменту мовець має на увазі приблизно наступне: *Я радий / мені приємно / я відчуваю задоволення від того, що ви гарно виглядаєте.*

Зазвичай комплімент описується та аналізується як певна мовленнєва форма, що містить визначений набір функцій. Проте комплімент доцільно розглядати ще й як одиницю мовленнєвої поведінки, як особливий вид мовленнєвих вчинків. Такий підхід дає можливість розкрити характер залежності між потребами, мотивами, цілями, бажаннями, почуттями, емоціями комунікантів, з одного боку, і формою та змістом самих висловлювань, з іншого.

Переклад компліментів є важливим аспектом теорії мовленнєвих актів (зокрема, експресивів) і вимагає особливої уваги. Різниця в структурі компліментарних висловлювань англійською та українською мовами може викликати труднощі під час перекладу, тому що англійські моделі часто не збігаються з українськими. У такому випадку перекладач повинен шукати еквіваленти не лише на граматичному рівні, а й на лексичному. Переклад компліментів не передбачає буквальне відтворення слів оригіналу, він повинен передавати зміст і мету компліменту. Важливим є також і те, що компліменти повинні відтворюватися аналогічними мовленнєвими актами в мові перекладу, з огляду на їх прагматику

Можна зробити висновок, що компліменти складають важливу підмогу для створення приємного настрою в суспільстві. Комплімент як невід’ємний компонент діяльності є своєрідним елементом мовленнєвого етикету. Аналіз мовленнєвої тактики компліменту дає змогу засвоїти правила комунікативної поведінки, влучно підбирати лексичні та синтаксичні одиниці для успішної реалізації ситуації спілкування.

1. Бацевич Ф. С. Основи комунікативної лінгвістики: Підручник. — К. : Видавничий центр „Академія”, 2004. — 344 с.
2. Голубнича О. І. Семантико-функціональні особливості висловлювань, спрямованих на підтримку адресата (на матеріалі англійської мови). Автореф. дис...канд. філол. наук. 10.02.04. / Київськ. держ. лінгв. ун-т. — Київ, 1994. — 24 с.

Шкіль, І. Вербальні особливості компліменту в сучасній англомовній фатичній метакомунікації [Текст] / І. Шкіль ; наук. кер. Ю.В. Косенко // Перекладацькі інновації : матеріали V Всеукраїнської студентської науково-практичної конференції, м. Суми, 12-13 березня 2015 р. / Редкол.: С.О. Швачко, І.К. Кобякова, О.О. Жулавська та ін. - Суми : СумДУ, 2015. - С. 61-63.